

Det „rigtige” tidspunkt i formklipping

Af skovbrugsstuderende Jimmi Enevoldsen

Formklipping finder større og større udbredelse i disse år. Hvilken teknik der skal anvendes og hvilket tidspunkt, der skal klippes på, er genstand for megen debat blandt pyntegrøntproducenter.

Pyntegrøntsektionen arbejder her i 1. halvår af 1987 med at registrere de forskellige „religioner” der findes vedrørende formklipping. Det er tanken, at denne registrering senere skal danne basis for en temadag om emnet, hvorefter der forhåbentlig kan iværksættes regulær målrettet uddannelse.

Denne artikel er et uddrag fra en hovedopgave fra Landbohøjskolen, hvor emnet har været nye juletræsarter (se artiklen herom).

Kaj Østergaard.

Afhængigt af art og præferencer m.h.t. det færdige produkt kan der foretages en mere eller mindre intensiv beskæring som et led i produktionsgangen. Hvilken metode der skal anvendes afhænger selvfølgelig af udgangspunktet (kulturen) og det produkt man ønsker at opnå. Fælles for alle metoderne er, at de kan anvendes til flere forskellige opgaver.

Beskæringstidspunktet er nøglefaktoren m.h.t. tætheden af det færdige produkt. Der er temmelig stor variation i de enkelte arters (og slægters) reaktion på beskæring.

Holmsgaard & Jakobsen (1983) gennemgår en del ældre litteratur på området og opstiller en række generelle retningslinier.

Powell (1983) gennemgår de fysiologiske aspekter i forbindelse med beskæringen af *Abies balsamea*. En stor del af resultaterne vil antageligt kunne overføres til f. eks. NGR og andre *Abies*-arter. De er uhyre relevante i overvejelserne omkring valg af beskæringstidspunkt, hvorfor hovedtrækkene i gennemgangen skal ridses op her.

I forbindelse med undersøgelser af det optimale beskæringstidspunkt er skududviklingen den vigtigste parameter. Den kan deles ind i tre faser.

Fase 1: I starten af vækstsæsonen sker der en udvidelse af knopperne fra den foregående vækstsæson. Antallet af nåle på det nye skud er fastsat på dette tidspunkt, men initieringen af knopperne på det nye skud begynder først på

nuværende tidspunkt. (Endeknoppen dannes først, herefter knopper længere nede på grenen).

Det „afgøres” endvidere om knopperne længere nede på skuddet skal springe ud i den kommende vækstsæson, eller om de skal blive til knopper i hvilestadiet. (Sovende øjne).

Fase 2: Knopbrydning og skudstrækning. De nydannede knopper vil kunne ses ved nålebasis på det hårede skud.

Fase 3: Skudstrækning ophørt. Knopper begynder at differentieres. Der dannes nye skudprimordier og senere nåleprimodier (primodier = anlæg). Denne udvikling er tilendebragt i midten af september. Knoppen træder i hvilestadiet primo oktober.

Faserne er forsøgt skematiseret i nedenstående diagram:

Knoppernes fordeling på skuddet spiller en stor rolle, idet de fleste knopper sidder på den yderste del af skuddet, tæt ved endeknoppen. Powell anfører, at hvis der fjernes mere end 25% af årsskuddets længde, vil der normalt kun

være een eller to knopper tilbage på skuddet.

Knoppernes størrelse og dermed potentielle vækstenergi er kraftigt tiltagende mod skudspidsen. Dette skyldes den lokale kamp om næringsstoffer der altid favoriserer endeknoppen.

Ud fra ovenstående kan følgende om beskæringstidspunkter konkluderes: Beskæring før eller i fase 1 medfører, at de tilbageblevne knopper udvikler kraftigere knopanlæg end det ellers ville have været tilfældet.

Antallet af knopper på de nye skud vil næppe kunne påvirkes, ligesom skudlængden allerede er fastsat på forhånd (via antallet af nåle på skuddet). Disse egenskaber vil derfor først blive påvirket i vækstsæson nr. 2 efter beskæringen. Der vil dannes færre hvileknopper på de nye skud.

Der har været eksempler på vinterudtørring af de resterende knopper hvis beskæringen foretages i perioden november-marts.

Beskæring i den første halvdel af fase 2

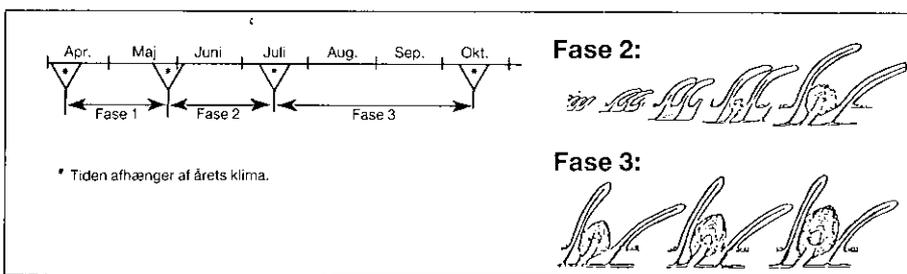

Fig. 1. Skududviklingens 3 faser. Efter Powell, 1983.

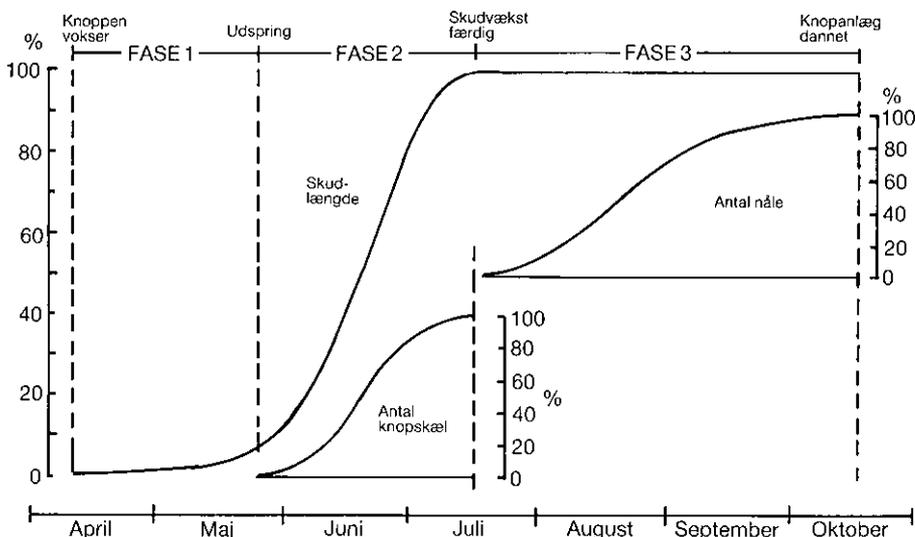

Fig. 2. Diagram med skematiseret udviklingsforløb. Efter Powell, 1983.

må frarådes p.gr.a. det meget ringe antal knopper på den inderste del af skuddene.

Det vil være umuligt at vurdere, hvor meget der er tilbage af skuddet efter endt strækning. Abies er ikke i stand til at danne den samme store mængde proventivknopper som f. eks. Pinus.

Ved beskæring i 3. fase opnås en mulighed for at påvirke indholdet af det kommende års knopper. Hvis de dominerende endeknopper fjernes, vil der i de resterende knopper blive lagt grunden for flere nåleanlæg og længere skud. I den kommende fase 1 vil der endvidere blive dannet flere og kraftigere knopper.

Beskæringen i denne fase må altså betragtes som ideel, idet man opnår, at skuddene i den efterfølgende vækstsæson vil blive kraftigere. Dog bør man ikke fjerne for langt et stykke af skuddet, idet man f. eks. ved at fjerne 25% af skuddet, kun har ca. 2 knopper tilbage. (Fjernelsen af de yderste 2-3 cm eller endeknoppen er i princippet nok. Som det optimale tidsrum for A. balsa-

mea angives perioden ultimo juli til primo august. Der opnås et jævnt faldende antal knopper på de nye skud ved senere beskæringer end dette).

Pinus og måske Picea er i modsætning til Abies i stand til at danne proventivknopper ved nålebasis på de beskårne skud samme år som beskæringen er foretaget. Hvis man beskærer inden skudstrækningen er helt afsluttet (fase 2) vil træet i løbet af sommeren reagere med dannelse af en stor mængde proventivknopper lige under snittet. Der vil måske også ske en aktivering af knopper i hvilestadiet længere nede i træet, hvilket medfører en stor mængde skud den næste vækstsæson.

Litteratur:

HOLMSGAAARD E. & B. JAKOBSEN, 1983: Tilbageskæring af topskud på hurtigtvoksende nordmannsgran-juletræer. Skoven 3, 84-87.

POWELL, G. R., 1983: Shoot and Bud Development in Balsam Fir: implications for Pruning of Christmas Trees. Forest Chronicle, årg. 58-59, nr. 4, s. 168-172.

PRISFALD på PC-produkter

- De enkelte produkter leveres også hver for sig.

Pakke 1

OLIVETTI M24 20 Mb Hard-disk, Monochrome skærm og MS-DOS 3.1 styresystem. 8086 processor.
NEC P6 24 pin matrixprinter. 180 tegn/sekund. Bi-direktional traktorføder.
ESRUM PC Kæveopmålingsprogram med faktureringsdel. Terminal- og printerbord. 10 disketter. Grundkursus hos køber ekskl. transport. 1 års fri telefonservice/gratis opdatering af ESRUM PC.
MEDLEMSPRIS kr. 34.856.

Pakke 2

OLIVETTI M24SP 20 Mb Hard-disk, Monochrome skærm og MS-DOS 3.1. 8086 processor. 25% hurtigere end M24.
NEC P6 24 pin matrixprinter. 180 tegn/sekund. Bi-direktional traktorføder.
ESRUM PC Kæveopmålingsprogram med faktureringsdel. ENABLE Integreret program med tekstbehandling, regneark, database og grafik.
Terminal- og printerbord. 10 disketter. Grundkursus hos køber i ESRUM PC og ENABLE, ekskl. transport.
1 års fri telefonservice/gratis opdatering af ESRUM PC.
MEDLEMSPRIS kr. 42.744.

Pakke 3

OLIVETTI M28 20 Mb Hard-disk, Monochrome skærm og MS-DOS 3.1 styresystem. 80286 processor.
NEC P6 24 pin matrixprinter. 180 tegn/sekund. Bi-direktional traktorføder.
ESRUM PC Kæveopmålingsprogram med faktureringsdel. PC Tekst 3 Professionel Tekstbehandling. dBASE III+ Database-program til avanceret registerbehandling. Terminal- og printerbord. 10 disketter. Grundkursus hos køber i ESRUM PC, PC Tekst 3 og dBASE III+, ekskl. transport.
1 års fri telefonservice/gratis opdatering af ESRUM PC.
MEDLEMSPRIS kr. 55.700.

Pakke 4

COMPAQ 386 40 Mb hard-disk, Monochrome skærm og MS-DOS 3.1 styresystem. 32 bit 80386 processor 16 Mhz.
NEC P6 24 pin matrixprinter. 180 tegn/sekund. Bi-direktional traktorføder.
ESRUM PC Kæveopmålingsprogram med faktureringsdel. PC Tekst 3 Professionel Tekstbehandling. dBASE III+ Database-program til avanceret registerbehandling. Supercalc 4 Regneark med grafik.
Terminal- og printerbord. 10 disketter. Grundkursus hos køber i ESRUM PC, PC Tekst, dBASE III+ og Supercalc.
1 års fri telefonservice/gratis opdatering af ESRUM PC.
MEDLEMSPRIS kr. 96.222.

Alle priser er ekskl. moms.

Ring eller skriv efter yderligere informationer hos:

Dansk Skovforening

Telefon 01 24 42 66

Se artikel i Skoven 12/86 side 518.